

صنعت صلح آمیز هسته‌ای برای جنگ نیست، برای اداره‌ی کشور است؛ برای کشاورزی است، برای درمان و بهداشت است، برای انرژی و همه‌ی چیزهایی است که مَتکی به انرژی است. مَلت ایران دارد کار خودش را انجام میدهد؛ به شما چه؟ به شما چه ربطی دارد؟

▼ حرف روز

اقتصاد رویین تن

تحلیل داده‌های «تراز خالص جریان فرآورده‌های نفتی ایران» در بازه سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۶، فراتر از یک نوسان آماری، روایتگر دگرذیسی ساختاری صنعت انرژی ایران در مواجهه با شوک‌های سیستماتیک است. این مسیر که با خروج یک‌جانبه آمریکا از برجام آغاز و با پاندمی کووید-۱۹ تداوم یافت، در ابتدا به مثابه یک «زهر اقتصادی» پیکره صادرات را هدف قرار داد، اما در میان‌مدت به تولید پادتن‌هایی منجر شد که امروز در بحران‌های پیچیده‌تر سال ۲۰۲۶، ایران را به بازیگری «رویین تن» تبدیل کرده است. نخستین دستاورد این فشار، تسلط بر دانش فنی «بستن صیانتی مخازن» (Shut-in) بود.

در حالی که تحلیل‌گران بین‌المللی پیش‌بینی می‌کردند توقف تولید منجر به افت فشار دائمی و نابودی چاه‌ها شود، مهندسان ایرانی با تکیه بر توان داخلی نه تنها از این مرحله عبور کردند، بلکه قابلیت بازگشت سریع به سقف تولید را تثبیت نمودند.

این آمادگی فنی، در تنش‌های مرزی و دریایی آوریل ۲۰۲۶، مانع از فروپاشی زنجیره تامین شده است. دومین مولفه رویین‌تنی، تغییر استراتژی از «نفت خام» به «فرآورده‌های پالایشی» است.

نفت خام به دلیل حجم بالا و نیاز به پایانه‌های بزرگ، به سادگی قابل تحریم و ردیابی است؛ اما توسعه ظرفیت‌های پالایشگاهی و پتروشیمیایی که در نمودارها مشهود است، ایران را به سمت بازارهای مویرگی و غیرقابل رهگیری سوق داد.

این تنوع‌بخشی، تحریم‌پذیری اقتصاد انرژی را به حداقل رسانده است.

در نهایت، تجربه انبارداری استراتژیک و مدیریت لجستیک در دوران «کف صادراتی ۲۰۲۰»، امروز به عنوان یک سوپاپ اطمینان عمل می‌کند.

ایران برخلاف رقبای منطقه‌ای، ساختار اقتصادی خود را با فرض «تداوم بحران» بازطراحی کرده است.

آنچه در سال ۲۰۱۸ یک تهدید موجودیتی تلقی می‌شد، امروز به یک مزیت رقابتی تبدیل شده که به ایران اجازه می‌دهد در اوج تنش‌های ژئوپلیتیک، پایداری خود را حفظ کرده و از نوسانات شدید قیمت جهانی نفت به عنوان یک ابزار قدرت بهره‌برداری کند.

[علی محمدی]

▼ گزارش روز

ظهور ابرقدرت چهارم

در سال‌های اخیر، نگرانی محافل امنیتی و اطلاعاتی غرب درباره توانمندی‌های نظامی کشورمان، به‌ویژه در حوزه مهندسی معکوس تسلیحات پیشرفته، به سطح بی‌سابقه‌ای رسیده است. ایران اکنون مشغول بررسی و تحلیل سلاح‌هایی مانند موشک کروز «تامهاوک»، پهپاد «ام‌کیو-۹ ریپر»، موشک‌های دوربرد «جَسَم» و بمب‌های سنگر شکن «جی‌بی‌یو-۵۷» است؛ تسلیحاتی که ستون فقرات قدرت نظامی آمریکا را تشکیل می‌دهند. این نگرانی زمانی تشدید شد که توان موشکی و پدافندی ایران در جریان درگیری‌های اخیر، عملکردی فراتر از پیش‌بینی‌ها از خود نشان داد.

ریشه‌های این توانمندی اما به چهار دهه پیش بازمی‌گردد. کشور پس از پایان جنگ تحمیلی ۸ ساله، با درک ضرورت خودکفایی در صنعت دفاعی، مسیر مهندسی معکوس را به عنوان یک راهبرد کلیدی برگزید. نقطه آغاز این مسیر، بهینه‌سازی موشک‌های «اسکاد» و توسعه خانواده موشکی «شهاب» بود که امروز به یکی از ارکان اصلی توان بازدارندگی کشور تبدیل شده است. در ادامه، پهپاد «سایبر» که حاصل مهندسی معکوس از فناوری‌های آمریکایی بود، و همچنین سامانه‌های پدافند هوایی «مهران» و «باور ۳۷۳» که در جریان نبردهای هوایی اخیر کارنامه درخشانی در رهگیری و انهدام انواع جنگنده‌های پیشرفته از جمله اف-۳۵ و اف-۱۶ از خود به جای گذاشتند، نمونه‌های عینی این توانمندی بومی‌اند.

با این حال، ناظران مستقل معتقدند آنچه امروز ایران عزیز را در زمره سه قدرت برتر موشکی جهان قرار داده، صرفاً حاصل مهندسی معکوس نیست، بلکه نتیجه یک زیست‌بوم بومی تحقیق و توسعه است که به تولید انبوه سامانه‌های پیشرفته و نقطه‌زن منجر شده است. به اصطلاح، ایران اکنون از مرحله «کپی‌برداری» عبور کرده و خود به یک تولیدکننده و صادرکننده فناوری تبدیل شده است.

در همین زمینه، «رابرت پیپ»، استاد برجسته دانشگاه شیکاگو، در پیامی که بازتاب گسترده‌ای یافت، نوشت: «با پایان این جنگ، چهارمین مرکز قدرت جهان هم ظهور کرده است؛ ایران». این جمله، اعترافی تلخ به شکست راهبرد مهار و تحریم تسلیحاتی غرب علیه جمهوری اسلامی ایران است. غربی‌ها که خود بزرگترین تولیدکننده و استفاده‌کننده تسلیحات کشتار جمعی در تاریخ هستند، اکنون از اینکه ایران به فناوری‌های بازدارنده دست یافته، ابراز نگرانی می‌کنند؛ پارادوکسی آشکار که مشروعیت اخلاقی ادعاهایشان را بیش از پیش زیر سؤال می‌برد.

[علی فاتح]

▼ خبر ویژه

حمله به ایران یعنی مرگ اینترنت جهانی

به گزارش رویترز، تنگه هرمز در سال ۲۰۲۶ فراتر از مسیر ترانزیت روزانه ۲۰ میلیون بشکه نفت، به بحرانی‌ترین «گلوگاه دیجیتال» جهان تبدیل شده است. تمرکز استراتژیک اکنون بر روی ۱۷ رشته کابل زیردریایی اصلی (مانند AAE-۱ و SeaMeWe-۵) معطوف است که از کف این آبراه می‌گذرند. این کابل‌ها وظیفه انتقال ۹۹ درصد داده‌های اینترنتی میان آسیا و اروپا را بر عهده دارند و هرگونه آسیب به آن‌ها، فراتر از اختلال در شبکه‌های اجتماعی، می‌تواند زیرساخت‌های حیاتی نظیر سویفت بانکی، دیتاسنترهای هوش مصنوعی و سیستم‌های ابری را فلج کند. در صورت وقوع حمله دوباره علیه ایران، چالش اصلی نه فقط تخریب، بلکه توقف عملیات تعمیر است؛ به طوری که حضور کشتی‌های تعمیراتی در مناطق درگیری به دلیل ریسک مین‌گذاری و حملات پهپادی غیرممکن شده و زمان بازسازی را از چند روز به چندین ماه افزایش می‌دهد. این گزارش نشان می‌دهد که هرمز دیگر تنها لوله انتقال انرژی نیست، بلکه قلب تپنده اقتصاد دیجیتال جهان است که هرگونه تنش علیه ایران، جهان را با یک «خاموشی اطلاعاتی» و سقوط بازارهای مالی مواجه خواهد کرد.

محاصره اقتصادی آمریکا علیه ایران چگونه بی اثر شد؟

شایان نادری، معاون پیشین وزیر جهاد کشاورزی، با اشاره به شکست محاصره دریایی آمریکا، تأکید کرد که خطوط ریلی چین، بنادر شمالی کشور و مسیرهای کریدوری شمال غرب ایران، توانسته‌اند مسیرهای حیاتی واردات و صادرات کالا را باز نگه دارند. وی گفت: «استانداردهای لجستیکی و تأمین کالا که پس از جنگ ۱۲ روزه شکل گرفت، تا چند سال آینده می‌تواند نیازهای غذایی کشور را پاسخ دهد.» نادری اظهار داشت: «تنگه هرمز برای ایران ابزاری راهبردی در سطح انرژی هسته‌ای است و جغرافیای گسترده کشور فرصتی بزرگ برای توسعه اقتصادی به شمار می‌آید.» وی افزود: «با واگذاری اختیار تام به استان‌های مرزی، این مناطق قادرند کالاهای اساسی مورد نیاز کشور را تأمین و واردات را از مسیرهای غیر وابسته به خلیج فارس ساماندهی کنند.» معاون پیشین وزیر جهاد کشاورزی همچنین با اشاره به وابستگی شدید کشورهای عربی منطقه به تنگه هرمز گفت: «بحرین، قطر، امارات و کویت در شرایط فعلی با تهدید جدی امنیت غذایی روبه‌رو هستند و کمبود میوه و مواد غذایی در فروشگاه‌های این کشورها مشهود است؛ سانسور رسانه‌ای، نمی‌تواند مانع از انتشار این واقعیت شود.» نادری با بیان اینکه بندر عربستان در دریای سرخ جایگزین تنگه هرمز برای کشورهای عربی نخواهد بود، افزود: «برخی رسانه‌های عرب‌زبان با وجود محدودیت‌های خبری، وضعیت فروشگاه‌های تهران و دوی را مقایسه و کمبود شدید کالا در بازارهای امارات را گزارش کرده‌اند.»

تلاش دموکرات‌ها برای کشیدن افسار ترامپ

آن بی‌سی نیوز در گزارشی به تبلیغات و پیش درآمد مبارزات انتخاباتی چند نامزد دموکرات که پیش‌تر عضو ارتش آمریکا و از کهنه سربازان این کشور بوده‌اند پرداخته است که در جلسات با دیگر کهنه سربازان در جریان موضوعات انتخاباتی بر روی جنگ ایران بحث می‌کنند: مبارزات امت ماسدام، دموکرات اهل میشیگان، یک بازنشسته یگان ویژه نیروی دریایی (Navy SEAL) که کیف هسته‌ای را برای باراک اوباما، رئیس‌جمهور سابق، حمل می‌کرد، در جریان رژه روز سنت پاتریک ماه گذشته، ماسدام که برای کنگره در حوزه انتخابیه هفتم این ایالت نامزد شده، با تعدادی از کهنه سربازان نگران جنگ عراق روبرو شد. ماسدام در مصاحبه‌ای گفت: «آنها چیزهایی می‌گویند مثل "من در بغداد بودم و شاهد بودم که آمریکا همه جاده‌هایشان را ویران کرد. اما من می‌خواهم ببینم آمریکا جاده‌های خودمان را بازسازی می‌کند یا خیر."» کیت کانلی، دموکرات اهل نیویورک و کهنه سرباز ارتش، اخیراً با کهنه سربازان حوزه انتخابیه هفدهم دیدار کرد و آنها درباره نگرانی‌هایشان از «گرفتار شدن در یک جنگ بی‌پایان دیگر» که باعث غفلت از «مسائل بسیار واقعی‌ای که خانواده‌ها هر روز با آن روبرو هستند» می‌شود، بحث کردند. کانلی گفت: «این سرخوردگی کاملاً محسوس است.» دریا سالار بازنشسته ناسی لاکور، دموکراتی که پس از برکناری از سمتش به عنوان رئیس نیروی ذخیره نیروی دریایی، در حوزه انتخابیه اول کارولینای جنوبی نامزد شده، گفت که درگیری ایران خطرات مأموریت‌هایش در افغانستان را زنده کرده است. لاکور با ابراز نگرانی درباره یک «جنگ چند دهه‌ای» دیگر گفت: «احساس می‌کنم نمی‌توانم نفس بکشم.»

ادامه خباثت‌های رژیم امارات

آدام کوکران، تحلیلگر اقتصادی، معتقد است که خروج امارات از اوپک هیچ ارتباطی به تولید و مسائل فنی ندارد و نشانگر اختلاف و شکاف میان کشورهای حاشیه خلیج فارس است که امارات در این میان تنها مانده است. این تحلیلگر می‌گوید: «خروج از اوپک توسط امارات به احتمال زیاد هیچ ارتباطی با تولید نفت ندارد زیرا این کشور همچنان در چارچوب اوپک ظرفیت افزایش تولید را در اختیار دارد.» وی توضیح می‌دهد، احتمالاً این موضوع نشان می‌دهد که یکی از کشورهای حوزه خلیج فارس در حال بررسی پیوستن به جنگ است، درحالی‌که سایر کشورها در این باره دچار اختلاف نظر هستند. به گفته کوکران، این بیانگر نوعی شکاف و اختلاف است؛ وضعیتی که در آن از اوپک به‌عنوان اهرم فشار استفاده می‌شد اما اکنون دیگر چنین امکانی وجود ندارد.

نتایج جدیدترین نظرسنجی رویترز-ایبیسوس نشان می‌دهد جایگاه دونالد ترامپ در افکار عمومی آمریکا با افت قابل توجه روبرو شده است. بر اساس این نظرسنجی، میزان محبوبیت ترامپ به پایین‌ترین سطح در دوره فعلی ریاست جمهوری‌اش رسیده است. ناراضی‌های آمریکایی‌ها از نحوه مدیریت افزایش هزینه‌های زندگی در حال افزایش است. افکار عمومی آمریکا، جنگ تروریستی ترامپ و نتانیاهو علیه ایران را جنگ «غیرضروری» خواندند که این جنگ یکی از اصلی‌ترین دلایل کاهش حمایت مردمی از ترامپ اعلام شده است.

طبق گزارش بلومبرگ، همزمان با درگیری‌ها در تنگه هرمز، زنجیره تأمین قطعات خودروسازان ژاپنی به ویژه تویوتا با اختلال جدی مواجه شده است. تأمین‌کنندگان کوچک قطعه به مدیران تویوتا هشدار داده‌اند که ظرف دو هفته آینده قادر به تحویل سفارش‌ها نخواهند بود. نقطه آسیب‌پذیر اصلی، وابستگی ۷۰ درصدی ژاپن به واردات آلومینیوم از خاورمیانه است. از زمان شروع جنگ، قیمت آلومینیوم ۱۳ درصد افزایش یافته و پیش‌بینی می‌شود مواد پتروشیمی تا ۱۵ درصد گران شوند.

بحران بی‌سابقه افزایش بهای سوخت به بیش از ۴,۱ دلار در هر گالن در ایالات متحده، صنعت هوانوردی این کشور را با چالشی جدی مواجه کرده است. ائتلافی از پنج شرکت هواپیمایی آمریکایی شامل «اسپیریت»، «فرانتیر»، «آولو»، «الیجنت ایر» و «سان کانتری» موسوم به «Value Airlines»، به دلیل خسارات سنگین ناشی از رسیدن قیمت سوخت جت به بیش از ۴,۱ دلار در هر گالن، رسماً درخواست کمک ۲,۵ میلیارد دلاری خود را تحویل دولت ترامپ دادند.

سفر و نماینده دائم کشورمان در سازمان ملل در نامه به دبیرکل و رئیس شورای امنیت در پی توقیف کشتی‌های ایرانی توسط آمریکا، بر حق کامل ایران برای مقابله با اقدامات گستاخانه آمریکا تأکید کرد و از این شورا خواست که از آمریکا بخواهد فوراً چنین اقدامات غیرقانونی را متوقف و همه کشتی‌ها، محموله و اموال توقیف شده را آزاد کند.

واسیلی نبنزیا، نماینده فدراسیون روسیه در سازمان ملل خواستار بررسی حملات اشغالگران به نیروهای یونیفیل و مجازات افراد دخیل در این حملات شد. وی با بیان اینکه «اسرائیل هیچ احترامی برای مأموریت نیروهای حافظ صلح سازمان ملل قائل نیست»، گفت که صهیونیست‌ها مأموران یونیفیل را هدف قرار می‌دهند و به قتل می‌رسانند. این دیپلمات روس با درخواست برای پایبندی رژیم صهیونی به آتش‌بس و رعایت قطعنامه ۱۷۰۱ شورای امنیت، خواستار خروج اشغالگران از خاک لبنان شد.